

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. V. Quomodo Fides nostra nitatur Revelatione Dei. Vbi vltima Fidei
resolutio declaratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

reddere mendacem, vel omnino mutum. Ergo &c. Ex his omnibus apparet, ad Veracitatem Dei non pertinere hoc prædicatum. *Non posse permittere hanc apparentiam, quin Deus per illam loquatur.*

82. **DICES.** Sit ita: saltem pertinebit ad Veracitatem Dei hoc prædicatum: Deum non posse loqui, quin loquatur per talem apparentiam, quæ sit essentialiter locutio Dei. Sed monaco adverterios, ne huc confugiant. Nam et si illi afferant veram esse hanc propositionem, facteri tamen debent, eam non esse fide divinæ credendam: adeo enim non est de fide, ut vix mereatur nomen opinionis, cum illi contradicant omnes Theologi, exceptis discerniculi patronis, qui sunt quām paucissimi. Contradixit illi recentissimè Hispanus Theologus suprà laudatus ex eadem Theologica cathedra, ex qua adversariorum propositio primò (quod sciam) prolatæ est. Contradixit, inquam, illi dum prolixè contendit ex recepta Theologorum doctrina (pro qua in specie citat Valentiam, Tannerum, Grandum, Lugonem, Conink, & ego duplo plures afferam inferius) posse paria motiva credibilitatis defacto dati, tam respectu articuli veri quām falsi, & in priore casu sufficere, ut in executione ponatur actus fidei supernaturalis.

CONTROVERSIA V.

Quomodo Fides nostra nitatur Revelacione Dei: ubi ultima Fidei Resolutio declaratur.

83. **R**esolutio alicuius actus intentionalis aliud non est, quām explanatio vlsimi motivi seu objecti formalis, in quo ille actus ultimò fuit, ita ut illi immediatè, & propter se adhæreat; estque illud quod interrogant, cur hoc vel illud affirmet, redditur ultimò pro ratione, ita ut non possit vltior interrogaçio institui. v. g. hujus argumenti Conclusio: *Omne rationale est risibile: omnis homo est rationalis: ergo omnis homo est risibilis.* hec inquam conclusio dicitur resoluti in suas præmissas: quia interrogant, cur omnis homo sit risibilis, redditur ratio: quia est rationalis, & omne rationale est risibile. interrogant autem vltiori, cur omnis homo sit rationalis, non redditur alia ratio, quām quod hæc sit essentia hominis, & interrogant, cur omne rationale sit risibile, non redditur alia ratio, quām, quod risibilitas sit proprietas rationalitatis.

84. **Q**uomodo autem Fides resolvatur in Veracitatem, dictum est suprà. Major difficultas nascitur ex parte revelationis. Quando enim quis interrogatur, cur credat Incarnationem, non est satis, si respondeat: *quia Deus verax est.* si enim Deus Incarnationem nunquam testatus est, non possemus ab ejus Veracitate magis moveri ad affirmandam Incarnationem, quām ad af-

firmandum, sydera esse paria. Et ergo in responsione addendum: *Quia Deus dixit.* Hoc autem oritur difficultas. Quando enim dicitur *Quia Deus revelavit:* vel loqueris de aliquo locutione divina præsente, quæ tibi immediatè Deo, & non apparet, quenam illa sit, vel loquaris de revelatione aliqua præterita, facta ab Moyso, Prophetis, Apostolis &c. atque hæc non est immediatè manifestata, aut ex temporali nota: ergo non potes illi immediatè afferre ergo necesse est ut illi afferteris propter aliquum medium. queritur ergo iterum, vel hoc medium alia quædam locutio divina, & de illa redire, tum argumentum: vel est aliquid aliud: & si non retinetur fides in locutionem divinam, & in aliquid aliud, quod est absurdum.

85. Declaratur difficultas amplius. Etsi Gentilis clarè & rectè apprehendat, quid la Veracitas, quid locutio Dei, item quid futu- natio, horum tamen objectorum apprehensionis nonquam determinabitur aut inclinabitur ad serendum Verbum esse incarnatum, nisi appareat aliquid aliud, cum quo appareat esse conuictio velatio Incarnationis: ergo auctus revelationis videatur vltiori resolvendus in aliquid aliud. Sic enim, cum queritur à nobis, cur credimus Verbum esse incarnatum, non respondemus, hoc nobis esse ex terminis notum, sed quia Deus summe verax revelavit: ita si queratur à nobis vltiori: unde moveamur ad credendum, quia Deus hoc aliquando revelaverit, debemus propter vltiori rationem reddere, cum nobis velatio Dei a quæ parum immediate innominatur, atque ipsum mysterium Incarnationis. Potest non appearat aliud, quām v. g. propositio fidei sive, quæ nobis innoscit per Pastores & Doctores, & alia testimonia: atqui hæc omni fidei humana, & in quantum sunt humana, fidelib. fides autem debet nisi autoritate infallibilis; neque etiam est fides divina, hoc efficiens Deo, sed humana, quā tandem ultimò credimus homini. ergo neque in hæc resolvit post fides Theologica.

86. Quodsi dicas, Ecclesiam esse infallibilem, virget: quia de hac infallibilitate, cum sit articulus fidei, sicut est Incarnationis, redditum argumentum: neque enim ea constat immediatè ex terminis. Deinde Ecclesia non loquitur neque vltioriter suis fidelibus nisi per Pastores & Doctores, qui tamen non habent donum infallibilitatis, neque promissam assistentiam Spiritus Sancti, sicut habuerunt Apostoli. Et hæc est difficultas per se fentis Controversia, in qua nunc aliorum opiniones referemus.

87. Sectariorum quidem, præfitem Libetinorum & Schwenckfeldianorum error fuit, fidei nostram tandem resolvit in Spiritum privatum, hoc est in inspirationem seu locutionem quanti privatam, & internam, quā Deus homini interius manifestat, quis sit sensus hujus vel illius loci. S. Scripturæ.

88. Contra hunc errorem pugnant nostri Controversistæ, dum agunt de Judice Controversiarum. Pro ratione nostri instituti rejicitur 1. ab experientia: Nos enim talem superhumanam locutionem in nobis non experimus: deberemus autem experiri, quia adversarij volunt, nos non credendo, prout illi credunt, peccare: ergo ideo peccamus, quia Deo interius loquenti non credimus: ergo deberemus hanc locutionem reflexe cognoscere & experiri, quod Deus nobis loquatur. 2. Quia ista interna locutio Dei ab adversarij conficta, facit Deum mendacem: nam illi jactant, hanc inspirationem sibi factam etiam per contradictorij, quatenus sèpè suos articulos fidei mutarunt. 3. Quia cùm fides sit ex auditu, ad Rom. 10. Non est exspectanda hæc relatio privata, sed nascitur obligatio credendi, quando publica auctoritate sufficienter proponitur, quod credendum est. Verum hodierni etiam ab hoc articulo suo multum recedunt, vt videre est in Amelio. Relictis ergo his erroribus, sententias Catholicorum aggrediamur.

§. I.

Rejicitur Sententia resolvens Fidem in Lumen internum Fidei.

89. Prima sententia solet referri eorum, qui vindicant docere, Fidem nostram ultimè resolvendam esse in Lumen internum Fidei. Ita videtur sentire Bannez, Aragonius, Canus, quos refer & sequitur Granadus *Tr. 1. disp. 5. f. 5. & seqq.* Verum hi AA. si rectè intelligentur, non loquuntur de resolutione fidei in suum motivum formale *Quod*, sed in causam efficientem (vt in terminis se & Thomam explicat Aragonius) vel in rationem formalem *Quā* applicatur ipsum motivum formale *Quod*. Et quia de hac resolutione non est quæfatio, ideo difficultatem non solvunt. Quid autem in priore sensu loquuntur, patet ex eorum fundamentis & objectionibus.

90. DICO 1. Videtur esse innegabile, quod Deus hominibus revelaverit aliqua per immissionem alicuius illustrationis miraculosa, quæ reflexe & experimentaliter cognita fuit motivum aliquid credendi, & habuerit rationem divina locutionis. Declaratur in exemplis. Quando S. Petrus Act. 10. in mentis excessu per lintei descriptionem & cetera ibi narrata, fuit edocetus, Genes ad Evangelium admittendas esse (idem dico de innumeris alijs ejusmodi raptibus & visionibus objectorum à parte rei non existentium, sed miraculoso apparentium acsi existerent, quibus plena est Apocalypsis) hujusmodi visio postmodum reflexe cognita poterat comprehendendi, quod hic & nunc non potuerit naturali motu & viâ excitari, sed vel à Deo, vel à dæmone. accedente deinde examine per Regulas quas tradunt Affecta pro discernendis spiritibus, fiebat prudenter credibile, quod non à dæmone, sed à Deo sit immisita, & quidem in eum finem, vt cognosce-

retur tale objectum revelatum. quo casu cognitio reflexa & experimentalis supra illam illustrationem miraculose immisam, fundat Judicium de credibilitate objecti, dictans, dignum esse creditu, Deum nunc mihi loqui, ipsa autem illa illustratio habet rationem locutionis passiva: & ideo rectè potest in tali casu actus fidei resolvi in talem illustrationem, prout subit rationem locutionis, & objecti reflexè cogniti. Quantum autem hæc illustratio differat ab illustratione discerniculari, quam aliqui RR. attribuunt de via ordinaria rusticis, nempe, toto calo, patet ex dicendis suo loco, quando talis illustrationis implicantiam probabo.

91. DICO 2. Loquendo de fide prout elicitor de via ordinaria, resolutio fidei non potest fieri in ejusmodi illustrationem. Probabitur Conclusio ex dicendis de motivis credibilitatis universalibus. Nunc breviter Probat. In illud debet fieri resolutio fidei, quod ultimè reddimus pro ratione, quare credamus v. g. Mysterium Incarnationis. atqui pro ratione ultima non reddimus aliquam illustrationem similem illis, de quibus in priore Concl. locuti sumus. Ergo &c.

92. Objic. 1. Ex Epist. 1. Jo. c. 5. Qui credit in Filium Dei, habet Testimonium Dei in se. 2. Testimonium Dei esse locutionem Dei, quam dicimus habere in nobis objectivè, non subjectivè. sicut dicimus habere in nobis secreta quæ alius nobis communicavit.

Objic. 2. Fides resolvenda est in illud, à quo determinatur intellectus ad elicendum potius affectum supernaturalem quam naturalem: arqui hoc non est veracitas Dei aut Revelatio, nam hæc etiam per actum naturalem attingi possunt. sed determinatio provenit ab illustratione supernaturali: ergo fides resolvenda est in illustrationem supernaturalem. 3. Dist. majorem. Si loquamus de Resolutione Fidei in causam efficientem, concedo. si loquamus de resolutione in causam motivam ex parte objecti, nego. & distingo minorem. Illustratio est talis causa determinativa in genere applicationis & principiis effectivi, concedo minorem, in genere causa objectivæ & motivæ, nego minorem: & codem modo distingo consequens. Ergo fides est resolvenda in illustrationem supernaturalem, loquendo de resolutione in causam efficientem, concedo conseq. loquendo de resolutione in motivum formale, nego Conseq.

§. II.

Rejicitur Sententia resolvens Fidem in Revelationem Dei tanquam in meram conditionem.

93. Plurimum sententia est, Locutionem Dei habere se respectu actus fidei tanquam meram conditionem, & solam Veracitatem esse motivum adæquatum.

DICO,

DICO, Revelationem Dei, quæ ultimò reddit aliquid objectum credibile, esse partiale motivum formale. Probatur 1. Ex SS. Litteris, in quibus semper fides reducitur ad Verbum Dei, ejusdémque testificationem, & non aliter reducitur ad auctoritatem Dei, quā ad ipsam loquiam Dei, hoc est, pariter ad vtrumque. Confirmatur. Nam S. Scriptura loquitur semper de Verbo Dei tanquam de causa & virtute causativa fidei, quo modo nunquam loquimur de conditionibus applicativis virtutis v. g. Sermo Dei dicitur esse infallibilis, certus, hoc est, certificans, firmus &c. nemo autem dicit quod applicatio ignis calefacit &c.

94. Probatur 2. Illud tenet se ex parte motivi respectu fidei, per quod in ordine ad nos, & ad impetrandum assentum fidei quia talem, connectitur prima Veritas cum objecto: atqui hoc facit revelatio. Ergo &c. Major patet. Nam quando vni assentimur propter aliud, assentimur propter connexionem cum illo: ergo id per quod habetur formaliter talis connexionio, habet rationem motivi formalis. Minor verò probatur. Nam licet Scientia Dei habeat quoad se connexionem cum objecto, hoc tamen connexionio non appetet nobis immediate, alioquin Deo tante sciremus omnia quæ scit Deus: ergo debet aliquid aliud supervenire, quod nobis immediate innotescat, & quod habeat connexionem cum Scientia Dei de tali determinato objecto. & hoc non est aliud quā locutio Dei: ergo per hanc connectitur quoad nos Veritas & Scientia Dei cum tali determinato objecto: ergo habet rationem motivi.

95. Probatur 3. Actus fidei est ad minimū discursus virtualis, ut communiter doceatur. ergo illud omne est motivum fidei, quod haberet pro motivo formalis Syllogismus formalis, in quem ille virtualis resolvetur: atqui Syllogismus formalis haberet pro motivo formalis parciali revelationem Dei: ergo eandem habet etiam actus fidei. Minor patet ex suprà dictis, vbi ostensum est, quod medius terminus sit: *Dictum à Deo verac.* v. g. Omne quod Deus verax dixit esse incarnatum, est incarnatum: Sed Verbum est, quod Deus dixit esse incarnatum: ergo Verbum est incarnatum. Vbi appetet, quod non minus revelatio quā Veritas constituit conceptum objectivum mediij termini.

96. Objicies 1. Si fides haberet pro motivo partiali aliquid creatum, nempe revelationem passivam seu externam, sequeretur eam non esse virtutem Theologicam, sed tantum virtutem moralem: consequens dici non potest. Sequela probatur. Quia Virtus Theologica differt à morali per hoc, quod ipsius motivum sit aliqua perfectio divina, & invenia. & Negando sequelam. Disparitas est, quod Virtus Theologica habeat saltem pariale motivum inveniatum, non item illa Virtus moralis, quæ semper pro motivo formalis habet aliquam honestatem objectivam

creatam. Simili modo differunt inter se effectus Naturalis & Supernaturalis, quod Naturalis potest habere principium adæquatum naturale, Supernaturalis verò habeat saltem principium inadæquatum supernaturale.

97. Objic. 2. Quidquid est indifferens ad falsitatem, & veritatem, non potest esse motivum fidei divina: sed locutio externa est indifferens ad veritatem & falsitatem: ergo &c. &c. Distinguendo majorem; Non potest esse motivum inadæquatum, concedo: inadæquatum, nego, sicut enim, quod, quando conjungitur cum alieno motivo partiali, nempe cum veracitate, tunc effectus cum causa, non sit indifferens ad veritatem & falsitatem. Simili modo, id quod est indifferens ad pulchritum vel turpe, non potest esse motivum adæquatum complacentia, dum tamen motivum inadæquatum, quia talis fuit v. g. conjuncta cum tali naso, est objectum complacentiae, si conjungeretur cum alio naso, evaderet objectum displeasantiae.

98. Objic. 3. Visio Beata succedit fidei ergo utriusque objectum formale est idem: sicut Visionis Beatae objectum formale est ipse Deus, & nihil aliud: ergo & fidei. &c. Negando consequentiam & paritatem. Nam primo, Visus Dei videt Deum intuitivè, & in Deo videt connexionem cum rebus creatis, quæ connexionem non appetet nobis inter Veritatem Dei & objectum quæ Deus scit, nisi accedat revelatio. Secundo, Visus beatifica est simpliciter necessaria, & metaphysicæ evidens, fides autem est libera & obsecra: ergo debet illi obsecra apparere connexionem inerminativum formale & objectum materiae: hec non obsecritas non habetur à Veritate obsecrit agnita, nam hanc plurimi evidenter cognoscunt: ergo debet alia de provenire, nempe à locutione, quatenus nimirum nobis non est evidens, hæc signa externa hæc & nunc habere connexionem cum locutione Dei. Hinc ergo potius confirmatur Conclusio: quia illud à quo fides specificatur in ratione libertatis & obsecritatis, debet pertinere ad motivum formale: atqui hoc non est aliud quā locutio Dei: ergo &c.

§. III.

Rejicitur sententia resolvens Fidem in rationem præteritam.

99. C

Elebris antehac era sententia, Fidem in stram resolvi in Veritatem & Revelacionem præteritam Dei, ita quidem ut ipsi revelationi præterita quæ facta est Propheta, Apollonis &c. non aliter ac ipsi Veritati Dei afferatur immediatè propter se, sed obsecra. Visus intellectus non habeat aliam rationem formalem afferentem intellectu ipsi revelationi, quod erit & sit locutio Dei, habet tamen voluntas sua motivis credibilitatis sibi proposita, propter quæ prædenter imperat assentum immediatum ipsius revelationis, ac proinde illa motiva credibilitatis.

v.g. propositio Ecclesiae habentis tales notae verae & infallibilis Ecclesiae, non sunt ratio formalis motiva ipsius fidei; sunt tamen conditio applicans ipsam revelationem præteritam tanquam motivum; sicut propositio Magistri non est ratio formalis assentiendi conclusioni Mathematicæ, est tamen conditio applicans illa motiva, propter quæ discipulus assentienti conclusioni. Aliud exemplum adhuc in colore, qui quidem videbitur immediatè, sed non nisi interveniente illuminatione, quæ tamen non est motivum, sed solummodo conditio sine qua non videretur color quantumvis præsens. Alia duo exempla addit. P. Michael d'Elisalda. Voluntas non potest ferti nisi in Bonum propositum, & apparens nobis, in ipsam tamen apparentiam non fertur, nec tangit illam, sed est mera conditio. item quando mihi aliquis ignorantissimus persuaderet, hunc librum esse S. Augustini (quod aliunde scire poterat) si ego deinde legam aliquod assertum à S. Augustino in illo libro, & illud credam, non credo propter auctoritatem illius ignorantis, sed propter auctoritatem S. Augustini. His exemplis arbitrabantur DD. ante hac, totam prefrentem difficultatem expediti. Verum, rem aliter se habere detexit Lugo, & post illum Perez, Pallavicinus, Esparza, alij, cum quibus

100. DICO, hanc fidei resolutionem non sufficere, sed omnino fatendum esse, quod assentus fidei attingat aliquid tanquam motivum præter revelationem præteritam, non immediatè fidam credenti, sed alteri v.g. Prophetæ. Probat Conclusio primò, ad hominem contra adversarios, qui in hoc puncto non tenent doctrinæ consequentiam. Patentur, inquam, illi, ipsum Mysterium revelatum, v.g. Trinitatem aut Incarnationem, non posse à nobis vlo modo immediatè credi in se, præcio omni motivo alio, si debet simul attingi aliquid tanquam motivum, nempe auctoritatem Dei revelantis, & hoc ideo, quia Trinitas aut Incarnatio non appetit terminis & immediatè in se affirmabilis, nec vt habens villam vim inclinandi ad aſſensum, quantumvis bene penetrerentur termini, quo supposito fit argumentor. Tota hæc ratio cogens ad aliquandum aliquid distinctum motivum credendi Mysterium Trinitatis, probat etiam esse necessarium motivum distinctum ad credendam revelationem præteritam alteri factam: ergo non possunt illi revelationi præbere aſſensum immediatè ex terminorum apprehensione, sed id debet fieri propter aliud motivum immediatè apparen, vt habens connexionem cum revelatione præterita. Antecedens patet: tam enim est remota à mea intelligentia revelatio illa præterita, alteri facta, quæ ipsius Mysterium: & sicut homini educato in sylvis non fit credibile Mysterium Incarnationis præcisè per apprehensionem terminorum horum: *Incarnatio, Verbum, Existencia*, ita nec fit credibilis illa præterita revela-

tio præcisè per apprehensionem hujus objecti & terminorum: *Revelatio facta Prophetis*.

101. Respondere conatur P. Michael d'Elisalda ad hanc ingenitam (vt ipse fatetur) difficultatem, assignando disparitatem inter Mysterium, & revelationem præteritam. Incarnatio tamen habeat in se Veritatem in essendo, non habet tamen in se veritatem in dicendo. Nobis autem in via non apparet immediatè veritas in essendo: ergo non possumus illi immediatè assentiri. At verò Sermo Dei non tantum habet in se Veritatem in essendo, sed etiam Veritatem in dicendo; hoc est, sermo Dei non potest esse falsus, & hoc nobis immediatè etiam in via innotescit: ergo possumus illi immediatè assentiri.

102. Hac tamen responsio non solvit, sed eludit argumentum, confusione eorum que sunt distinguenda. Aliud est: Sermonem Dei, qui verè est sermo Dei, hoc est à Deo ad nos directus, non posse esse falsum si existat: & aliud, hanc vocem ab hoc homine, vel ab hoc Angelo prolatam, esse sermonem Dei, hoc est, esse sermonem à Deo ad nos directum. Vel brevius: aliud est, sermonem Dei si existat, esse verum; & aliud: defacto existere sermonem Dei, quod Verbum sit incarnatum. Illud prius est evidens, & re ipsa aliud non est, quæ Deum esse veracem. posterius est obscurum. ad credendum autem Mysterium Incarnationis non sufficit, mihi innotescere Deum esse veracem, & si existat ejus sermo, dicens Verbum esse incarnatum, illum esse verum, sed insuper requiritur vt possim judicare, & defacto judicem, existere talen sermonem Dei: & quia hoc solum est obscurum, debet hoc à fide judicari, alioquin fides ex nullo capire esset obscura, nec assentiretur Incarnationi absolute, sed tantum conditionat: *Si existat Sermo Dei hoc dicens*. Jam verò, cùm sermo Angelorum v.g. factus ad Pastores Bethlemiticos, nobis non sit immediatè factus, sicut pastoribus, tam est impossibile, nos illius existentiam immediatè credere, quæ ipsam Incarnationem. Est ergo tantum materialis differentia inter hæc, & sicut ad posterius, ita ad prius opus est motivo distinctio.

Videamus nunc, quid probent exempla ab adversariis allata ad declarandam suam sententiam. Dico, ea vel non facere ad propositum, vel facere pro nobis.

103. Imprimis propositio Magistri quantumvis mendacis & nullius fidei, facta discipulo, est conditio applicans motiva conclusionis, quia illius beneficio excitantur in discipulo species intellectuales, representativa objecti formalis, seu illius ipsius motivi; quo ipse Magister moverit ad aſſensum, & ideo illud motivum jam antè aliquo modo præexistenter in semine suo in intellectu: deinde beneficio specierum excitatur, generatur apprehensio sualiva primorum principiorum, quæ ex terminis nota sunt: v.g.

ad punctum ad punctum potest duci linea: quævis linea potest dividi in duas partes aequales. Vnde auditus hujusmodi propositionibus, à quoocunque, psytaco vel alino etiam prolatis, posset ingeniosus auditor venire in notitiam Conclusionis mathematica. Non ita se res haberet in casu nostro: nam etiam si mihi homo mendax & nullius fidei, vel amens, diceret aut scriberet hæc verba: *Verbum est incarnatum*: tam parum excitabat in me species & apprehensionem suavissimam illius mystérii, quam si mihi diceret, me futurum Papam.

Æquè abs re est alterum exemplum, de luce & colore. Nam licet nostra potentia Visiva sit ejus naturæ, ut objectum videre non possit, nisi simul videat lucem in objecto terminatam, ideo tamen lux non est ratio motiva ad Visionem coloris, quia Visio non est cognitio vnius in alio, aut ex alio, sed causatur immediate à colore, transmissis proprijs speciebus, que licet sine speciebus lucis non possint cauillare Visionem, concurrentibus tamen speciebus coloris, causatur Visio lucis & coloris. Pari modo, quando quis audit ab alio, extirpatur aliquando revelationem Incarnationis, non potest apprehendere revelationem, quin simul apprehendat vocem hoc dicentis, & in hoc est paritas aliqua cum Visione coloris & lucis, quæ est mera simplex apprehensio. ceterum aliud est apprehendere objectum quomodo cunque, & aliud apprehendere apprehensione suavissimam, hoc est, ostendere aliquam probabilitatem in objecto. Non enim omne quod apprehenditur, hocipso appareat probabile, alioquin nihil esset improbabile. Sicut ergo apprehensio Incarnationis non ostendit probabilitatem ipsius Incarnationis, ita apprehensio revelationis præterita, non ostendit hoc ipso probabilitatem illius.

104. Tertium exemplum nihil declarat. Quando dicitur, quod voluntas non tendat in ipsam apparentiam objecti; hoc solum verum est, intelligendo per apparentiam ipsam cognitionem objecti, & potest dici apparentia formalis ut *Quo*, quam vtrique volitio non attingit: sicut quando assentimur alicui objecto, quod per apprehensionem suavissimam ostenditur probabile, non attingimus reflexè & ut *quod*, ipsam apprehensionem: hæc sunt verissima, sed nihil ad nostrum propositionem: quia hinc nullo modo ostenditur, ut tamen deberet ostendi, quod revelationis præterita possit mihi immediate reddi affirmabilis, quo modo non potest immediate reddi affirmabile ipsum Mysterium revelationum; neutrius enim apprehensio sufficit, quia non sunt objecta, quæ ex terminis bene penetratis redduntur & apparent probabilia, cuiusmodi est hoc objectum: *Mater per se loquendo diligit filium: cuivis in sua arte perito potius credendum est, quam minus perito.* &c.

105. Quartum exemplum facit pro nostra Conclusione. Nam in casu posito ita credo S. Augustino, ut tamen hæc fides denique nitatur fide quam credo afferenti, hunc librum esse S. Au-

gustini, & illius hoc dicentis auctoritas est motivum ultimum, & mensura totius assensus, quia hunc librum esse S. Augustini non mihi immediate notum, sed innotescit per auctoritatem id afferentis: ergo pari modo, velatio præterita mihi reddatur creditibilis, deo in alio innotescere, quod habebit rationem motivi & mensuræ mei assensus.

106. P. Arriaga disp. 3. de fide à n. 47. natur paulò aliter satisfacere præsentis difficultatem. Conatur, inquam, ostendere, quomodo ad conditam immediate revelationem præteritam, quæ requiratur aliud motivum, in quod tendat esse fidei, quo credo revelationem existuisse, in quod sufficiat propositionis Ecclesiæ vel paradoxæ habeat solum rationem conditionis applicantis. Si enim esset aliqua necessitas dicendi, quod propotio Ecclesiæ de existentia revelationis præterita haberet rationem moti, hoc ideo esset, quia haberet in infar missarum respectu Conclusionis: sed hoc est falsum. Nam objectum premissum est formaliter diversum ab objecto Conclusionis: objectum autem propositionis Ecclesiæ ne quidem formaliter est diversum ab objecto ipsius aetatis fidei, quo credo existuisse hujusmodi revelationem: nam propositionis Ecclesiæ hocipsum formaliter dicit: *Exsistit revelatio Incarnationis*.

107. Sed Contra. Si hæc responsum esset, statim posset pari facilitate dici, quod ipsum etiam Mysterium possit immediate & sine omnimodo credi, adeoq; neque revelationem præteritam habere rationem moti. Nam objectum illius revelationis præterita est formalissimum illud ipsum, quod est objectum aetatis fidei, nimirum. *Datur Incarnationis.* Hinc appareat responsus auctoritatis: Confunditur enim objectum propositionis Ecclesiæ, cum ipsa propositionis Ecclesiæ Concedimus ergo, quod objectum propositionis Ecclesiæ non sit motivum ad credendum id, quod proponit Ecclesia credendum; haec enim sunt formalissimæ idem; sed contentum, quod vel ipsa propositionis Ecclesiæ, vel liquidum aliud, quidquid illud sit, debet habere rationem moti ad credendum, quod enim est revelationis præterita: quia cum revelatione præterita immediate & in se non appareat, debet apparet in aliquo alio secum conexo, & hoc habebit rationem moti, ad credendum existuisse revelationem, vel saltem constitueret objectum ad quatum assensus immediati, quo judicemus de connexionem illius cum revelatione præterita.

neque enim contendo, debere esse actum formaliter illativum.

§. IV.

Refertur Sententia resolvens Fidem in Authoritatem Ecclesiae, ut est Authoritas mere Humana.

108. Elebris etiam fuit sententia, resolvens fidem in Authoritatem Ecclesiae, propter quam credimus mysterium Incarnationis fuisse aliquando revelatum a Deo. Hac igitur auctoritas Ecclesiae, dicunt, est quidem motivum propter quod credimus Deum revelasse Incarnationem, sed non est illa auctoritas cui credimus Incarnationem, hanc enim vnicè credimus Deo revelanti. Sicut, si mibi Petrus discipulus diceret, se legisse in S. Thoma talent sententiam, ego quidem crederem illi, quod in S. Thome talis sententia existet, sed non propterea crederem Petro, quod talis sententia sit vera, sed si crederem, propter auctoritatem S. Thomae crederem.

109. Hanc sententiam Card. de Lugo firmat auctoritate, & satisfacit objectionibus omnibus quibus communiter impugnabatur. Pro ea citat Scotum, Durandum, Gabrialem, Okamum, Medina, Bannez, aitque aliquos teatari, Gabrielem Vasquez multum in hanc sententiam inclinasse: deinde putat etiam illi favere P. Conink. Ipse vero Lugo impugnat hanc sententiam adeo breviter & frigide, vt legenti nullum dubium resiliat, quod nisi ipse Lugo facilorem viam invenis, hanc sententiam omnibus alijs praetulisset.

110. Imprimis ait, illam sententiam sibi esse tenerdam, eo quod sit contra communem sensum Theologorum; præsertim Recentiorum. Sed hoc nihil virget, primò, quia sufficeret, quod multis gravibus antiquis placuisse, & nullo insolabili argumento premeretur, quod virtuose fatetur Lugo. deinde dicent adversari, cum immoritò displice Recentioribus, cum eam nec efficaciter impugnent, nec afferant meliorem. Adde, non deesse RR. qui eam tuantur.

Deinde objicit Lugo, quod in hac sententia Fides nostra non sit aequaliter divina, sed partialiter Humana. Ad hoc tamen ipse Lugo jam respondit n. 61. nostram fidem esse quidem Humanam, quatenus assentimur ipsi revelationi, esse tamen aequaliter divinam, quatenus assentimur Mysterio. Declarat hoc Lugo exemplo. Si Nuntius dicat, Regem promittere suum adventum, credimus quidem nuntio, Regem promissum adventum, ipsum autem adventum futurum non credimus nuntio, sed credimus Regi promisenti: & sic est fides regia, seu regi exhibita. Idem exemplum est quod supra attulimus de libro S. Augustini, aut sententia S. Thomæ. Existimat insuper Lugo, & fusè probat a n. 58. nec Scripturam nec PP. plus exigere.

111. Ego hanc sententiam non aliter rejicio, quoniam hoc modo. Si potest ostendit, & suf-

non est nobis facta immediatè à Deo, sed mediante organo rationali, & præterea supponit aliam revelationem alteri factam, & respectu illius adæquatè sufficientem ad credendum, cùm tamen respectu nostri non sit adæquatè sufficientis ad credendum, sed opus habeat ulteriore complemento, seu derivatione, quā ad nos usque propagetur, ut magis deinceps exponemus.

115. Observandum est 2. à nemine negari posse, quod Deus aliquibus per hujusmodi revelationem mediatam fuerit aliquando locutus. Nam doctrina immediate ab Apostolis prolatæ, & miraculis confirmata, hodieque dicitur & est Verbum Dei, quod ipse Apostolus dixit. 1. ad Thessalonice: 2. his verbis. *Quoniam cùm accepistiis à nobis verbum auditum Dei* (id est prædicationis de Deo) *acepistiis illud non ut verbum hominum* (hoc est, proprio quasi nomine prolatum) *sed, sicut est verè, Verbum Dei.* Loquitur autem Apostolus de suis verbis, quæ potuissent accipi ut verbum hominis: ergo non poslunt intelligi ut Verbo Dei objective sumptu, sed formaliter. Vno verbo. hujusmodi locutiones mediatæ sunt omnes libri Canonici, & Definitions Conciliorum. ergo non est nova res, sed ad summum, novus modus loquendi, admittere hujusmodi locutiones mediatas.

116. Confirmatur hoc ipsum ex alijs textibus Scripturae S. Sic enim ad Hebr. 1. Dicitur Deus multisfariam multisque modis locutus esse Patribus in Prophetis. sic psalmo 44. dixit David. *Lingua mea calamus scribè velociter scribentis: &c.* 2. Reg. c. 22. ait. *Spiritus Domini locutus est per me, & sermo ejus per linguam meam.* Lucæ. 1. *Sicut locutus est per os sanctorum.*

Restat ergo solum probandum, motiva credibilitatis defacto aliquo modo locutionem Dei, vel saltem partem seu complementum locutionis Dei, quatenus per ea nobis communicatur, & ad nos vñque continuatur revelatio præterita, immediatè facta à Deo, sicut per totum Imperium propagatur Edictum Imperatoris, mediatis Ministris, Prætoribus, aliisque officialibus subordinatis, & publicantibus nomine Cæsaris: per quos dicitur Imperator loqui subditis.

117. Probatur autem primò ex S. Scriptura hoc modo. Si defacto fideles omnes dicuntur audire vocem Dei, & doceri à Deo: item si Deus dicitur per miracula contestari, seu testimonium dare doctrinæ Prædicatorum Evangelij, tunc verum est, Deum defacto omnibus fidelibus loqui; non quidem immediatè: ergo mediatè. atque ex S. Scriptura constat, quod fideles omnes audiant vocem Dei, & doceantur à Deo, & quod Deus per miracula testimonium det Prædicatoribus Evangelij: ergo &c. Minor probatur. Jo. 6. dicitur: *Omnis qui audit à Patre & didicit, venit ad me.* & paulò antè. *Erunt omnes dociles Dei.* Jo. 10. *Oves meæ vocem meam audiant.* quod eriam vñque dictum est de oibis posterioribus, futuris vñque ad sacerdotalis consummationem, quæ tamen non au-

diunt immediatè vocem Christi. ad Hebreos 1. *Contestante Deo signis & portentis.* In quem locum Theodorus ait, Deum per miracula fere prædicationis testimonium. & S. Augustinus epist. 49. q. 6. ait, Deum mirabilibus operibus loqui.

118. Probatur Conclusio 2. Ad locutionem Dei, prout hic sumitur, plus non requiri, quā ut signa credibilitatis apparent à Deo præfici, & ditigi in eum finem, ut per ea homines veniant in cognitionem mysterij revelati: aquamotiva credibilitatis nostræ fidei sunt talia: ergo rectè dicuntur esse locutio Dei. Major à nomine negari potest, nisi qui velleret de nomine diligere: eamque in terminis admittit Ripalda n. 77. & ratio est, quia per locutionem hic non intelligitur sola locutio vocalis. Minor constat etendit, & admittit etiam in terminis Ripalda. Consequitur est legitima.

119. Quæres. Cur ergo Ripalda non est amplexus Lugonis Sententiam? Dicit enim Ripalda, auctoritatem humanam esse motivum fidei partiale, ita quidem ut non minus immediatè moveat ad credendum mysterium, quām revelatio præterita, quæ non moveat nisi vi vestra auctoritate humanâ. 120. Ripalda fuit opus de Fide compositum & pro typō expeditivum, primum quām Lugo suum Tomum ederet: sed quia impressio Ripalda dilata fuit, revit illud auctore, & ex Lugo multum locupletavit. difficile autem ipsi fuisse, totam doctrinam suam de revelatione fidei mutare; quare ne videretur sine causa in sua sententia perseverare, leviuscula quædam obiecit sententia Lugonis, cum insigni tamen illius encomio; facut enim esse dignam auctoritatem & maturo iudicio, quæ difficultatem hinc usque tenebris offusam illustrarem redit, & ejus duritatem præ ceteris emolit. Denique convictus argumentis Lugonis ingenue factum motiva credibilitatis posse rectè apprehendi, & credi esse locutio & Verbum Dei: solitudo negat id esse necessarium.

120. Deinde exigitur Ripalda, ad hoc ut motiva credibilitatis judicentur esse locutio Dei, debere hoc credi propter aliam revelationem quæ hoc ipsum reveletur. Verum, argumenta nulla probant, motiva credibilitatis est locutionem mediatam seu complementum locutionis præterita, seclusa omni revelatione referat. Restat vñerior est: quia motiva credibilitatis cognoscuntur immediatè ut connecta cum revelatione præterita, non qualicunque, sed quæ facta sit in eum finem, ut ad omnes homines cum obligatione credendi propagaretur; & fieri etiam ostendunt, se esse illud medium, quo & per quod ad nos deriveretur. Sicut quando Paulus publicat Principis mandatum, afferens, illud ipsum fuisse in Curia Principis publicatum; ita etiam apprehenditur ut instrumentum, mediante quod usum publicatio ad hos etiam subditos pervenire: sic ergo, quando Ecclesia legitimate congregata

definit, & omnes obligat ad credendum, quod olim fuerit hoc vel illud revelatum a Deo, statim hoc definitio apprehenditur a bene dispositis ut instrumentum Dei ad hoc institutum, ut ipsa mediante proponatur illa revelatio juxta illud Christi: *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit.* Luce 10. Eadem est ratio de alijs motivis credibilitatis, v.g. miraculis. quando enim sit aliquod miraculum in testimoniem alicujus articuli fideli, tunc apprehenditur illud miraculum factum a Deo in eum finem, ut articulus ille olim revelatus, etiam nobis innoteferetur: adeoque, inspissante Deo jam apprehenditur saltem implicitè ut instrumentum seu medium, quo Deus ad nos vult notitiam revelationis præterita pervenire. Totam hanc doctrinam satis clare perspexit & approbavit Suarez *disp. 3. s. 11. n. 11.*

121. Sed quid multis opus auctoritatibus? Vnde instar omnium sit Angelicus Thomas in 3. dist. 23. q. 2. a. 2. qui ad vulgarem objectionem, quererat, quod videamus credere homini potius, quam Deo, respondet: *Nos creder homini non ut homini, sed quoniam in eo loquitur Deus, seu Deo in homine loquenti.* quid clarius dici potuisset? & q. 2. a. 3. ait, *objecitum formale fidei partiale esse doctrinam Ecclesie.* Denique q. 14. de fide a. 8. sic loquitur. *Sicut esse creatum, quantum est de se, rurum est & defectibile, nisi coniunctur ab ente nato, ita omnis veritas creata defectibilis est, nisi quoniam per Veritatem incrementum rectificatur. Vnde neque homini neque Angeli testimonio assentire infallibiliter in veritatem induceret, nisi NB. quantum in iulioquentis Dei testimonium consideratur.*

§. VI.

Solvitur prima objectio, & ostenditur, omnes credentes sufficienter apprehendere Deum sibi loquentem.

122. Objecies 1. Esto propositio Ecclesie & miracula sint locutio Dei, & mereantur credi talis esse, hoc tamen solum locum habet respectu illorum, qui immediate audiunt talem Ecclesie propositionem, v.g. qui interfunt Concilii, vel oculis spectant miraculum: atqui maxima fiducia pars nec spectat miracula, nec interest Concilii: ergo in plerisque remanet tota difficultas, in quod eorum fides resolvatur: hi enim credunt esse hujusmodi miracula aut definitio-nes, quia legunt in libris, audiunt a doctis fide dignis: ergo secundum nostram sententiam haec lectio & auditio erit locutio quædam Dei, quod videtur esse novum & absurdum. 2. Concedo sequelam, nego minorem; quia jam & auctoritas & ratione ostendimus, omne illud per quod ad quemvis particularem fidem derivatur revelatio præterita, facta in eum finem, ut singulis innotescere, & suavis Providentia vult innotescere modis predictis, habere rationem locutionis divina. Dico itaque, quod à fidelibus per S.

Spiritus illuminationem bene apprehendatur & judicetur esse dignum creditu, ad providentiam Dei spectare, ut non permittat nos falli per totum historicorum conspirationem, & constantem conformitatem in alterando tali miraculo, vel tali definitione Ecclesie.

123. Confirmo nostram doctrinam, ostendendo (quod nescio an ab alio observatum sit,) in omni locutione divina externa & sensibili (qua maximè est hominibus accommodata, & communiter adhiberi solita) intervenire semper aliquod constitutum illius locutionis, quod secundum spectatum non habebat nisi auctoritatem humanam, vel certitudinem naturalem, & tamen prout hic & nunc adhibetur a Deo, acquirere denominationem locutionis divinae partialis. Quo ostendo multum infringentur objectiones, qua contra nos fieri possent.

Est autem duplex modus loquendi sensibili-ter, verbis, vel factis, & in vitroque hoc ostendi potest. Quod primum ergo, quando Deus loquebatur Moysi, vel Christus Apostolis, agnoscens eum esse Deum, ut cum illis dixit: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c.* Quando, inquam, Christus sic loquebatur formans humanas voces, quartum nulla alia cauila poterat prudenter in suspicionem venire, quām quod proveniant a Christo, tunc quando Apostoli Christo crediderunt, illa locutio Christi fuit utique motivum credendi, non quidem ut erat merus sonus materialis, sed ut erant voces significativa inter homines. Hæc autem vis significandi hoc vel illud, nitebatur vnicè auctoritate & institutione humanâ, qua est forma constitutiva talis significationis, ut traditur in Logica: ergo aliquid habens ex se meram auctoritatem humanae constituebat illam locutionem Dei. Idem dicendum de Sermone Dei cum Abraham, Moysi, &c.

124. Idem ostenditur in modo loquendi per prodigia. Quando enim illa siebant in confirmationem alicujus articuli, non erant secundum se sumpta locutio adæquata, erant enim ut sic indifferentia, ut confirmarent vel hunc vel alium quemcumque articulum. Determinatio ergo ad hunc articulum proveniebat ex adjunctis verbis. v.g. quando S. Petrus ad confirmandam divitatem Christi, dixit clando jacenti ad speciosam portam: *In nomine JESV CHRISTI Nazareni surge & ambula.* hæc ergo verba etiam constituebant illam divinam confirmationem articuli, secundum viam significandi ab humana auctoritate provenientem.

Aliter adhuc ostenditur, vel intervenire auctoritatem humanam, vel certitudinem aliquam merè physicam, & absolute secundum se fallibilem. Quando enim me spectante suscitat mortuus, hoc miraculum in quantum me movere potest tanquam locutio Dei, includit in se hoc quod est: illum hominem facisse prius uter mortuum (& hoc ego credo fortasse alijs id

afferentibus, vel credo meis oculis) & nunc exercere actus vitales, quæ non possunt fieri nisi à vivente. hac omnia sunt pars constitutiva locutionis divinae per miraculum, tamen secundum se spectata non merentur assensum firmissimum. Sicut ergo hæc & hujusmodi constituent locutionem Dei, non præcisè secundum se spectata, sed in quantum hic & nunc apparent esse assumpta à Deo & directa ad hunc finem, ut nobis aliquis Articulus confirmetur, poterunt pari modo narrationes aliorum fide dignorum facientia moralis certitudinem, quod aliquando sint facta miracula in testimonium fidei, quod Ecclesia hoc vel illud definivit &c. poterunt, inquam, constituere, & continuare locutionem Dei, in hunc finem factam, ut per hujusmodi narrationem ad alios perveniret.

125. Urgebis. Simplices, ut Rustici & pueri, credunt Mysteria quæ docentur à parocho & parentibus, neque tamen videntur habere iudicium, quod Deus sibi loquatur per parochos aut parentes: ergo non omnes actus fidei resolvuntur in locutionem Dei eo modo quo nos exposuimus. Responder Card. de Lugo n. 126, si ad Rusticos & pueros attendamus, sèpè etiam censebimus, eos non credere propter revelationem, & Auctoritatem Dei: parochus enim, & multo magis parentes, sèpè solum dicunt illis, Verbum esse incarnatum, Christum esse mortuum &c. nullà facta mentione revelationis divinae. Porro licet aliquando contingat, hujusmodi personas elicere actus mera fidei Humanae, regulariter tamen eliciunt actus fidei divinae, quia licet non concipient explicite revelationem Dei formalissimè, concipient tamen confusè doctrinam illam tantum divinam, & agnoscunt in ea aliquid suprahumanum, & intelligunt ita doceri per fidem, concipientes nomine *Fidei* aliquid Numinis & Divinitatis, quod sufficit, ut confusè intelligent, illam doctrinam non esse sicut alias doctrinas, quæ oriuntur solum ab hominibus, & sic credunt etiam confusè, eam doctrinam proponi sibi à parocho (quem sciant publicè auctoritatem pro suo pastore constitutum) aliquā auctoritate plusquam humana, & parochum non loqui in persona propria solum. Colligit hoc Lugo à posteriori, ex remorsu conscientiæ, quem habet Rusticus si discredere illis quæ proponit parochus: judicaret enim se non solum peccasse contra fidem Humanam parocho ut privato homini debitum (quæ non esset culpa gravis) sed etiam contra altiorem auctoritatem, & ideo formidat rusticus, negare esse fidem divinam. Hoc ergo ipsum (inquit Lugo) quod rusticus concipit confusè, & crassò modo, concipit Theologus magis explicite, intelligendo illam propositionem externam Mysterij, esse propositionem ex parte ipsius Dei, qui aliquando revelavit illa mysteria fidei: neque enim debemus expectare à rusticis & pueris, ut tam exactè concipient rationem for-

malem fidei, sicut Theologi. Et hoc quidem omni sententia admittendum est. Ita Lugo. 126. Confirmo & declaro responsum vñterius. Vel parochus & parentes ita proponunt Mysteria fidei, ut in audiētibus existentium evidens de obligatione gravi afferantur, vel non ita proponunt: si non: non possunt audientes elicere actum fidei, & sic celat obiectum, quia esset de subiecto non supponente. Si vero ita proponunt, tunc omnino necesse est, trahentes concipient Deum sibi loquenter. Simum locutionem parocho & parentum concipi ut sunt mera locutiones hominum, non nisi per errorem possint concipere gravem obligationem assentiendi. Deinde cum parochus & parentes non possint ipsis inducere propria auctoritate gravem obligationem, sequitur, quod proponentes gravem esse obligationem assentiendi, hoc dicant, eam esse impositam primitus à Deo, obligeante hac talia credi: ergo jam in actu certe dicunt, se esse instrumenta constituta ratione officij sui, ut hanc Dei voluntatem notificent illis, qui sua cura commissi sunt. hoc autem illud non est, quād dicere, se loqui nomine Dei.

Brevissimè. Rusticus non tenetur vellet asdere suo parocho, nisi judicet illum esse legem misum ad prædicandum, & pro tali committere haberi, nec filii tenentur credere parentibus, nisi eos apprehendant ad minimum vel ample plentes vices Ecclesiæ aut parochi, & ex eis asloquentes.

127. Replicabis adhuc ex P. Ripaldam. Ipsius Theologi non solum non apprehendit, sed quod plus est, etiam negant, quod iuris creditibilitatis sint locutio Dei, némpe Humanæ. Iij impugnantes tententiam Lugonis, & tamell Theologi utique credunt prout debent: quod si vera esset sententia Lugonis, saltem Theologis deberent agnoscere paulò distinctius locutiones Dei, quidquid sit de rusticis, vel certe non debent eam aperte negare: ergo responsum dico non est sufficiens.

Mirum est, non vidisse Ripaldam, posse totum argumentem in ipsius sententiam recuperi. Nam secundum Ripaldam, motiva creditibilitatis eti non sint locutio Dei, sunt ratione partiale motivum fidei: hoc autem à plurimi Theologis negatur: quomodo ergo isti habeant sufficiens motivum credendi? Respondere ergo, illos Doctores qui Lugonem impugnant, ipsa agnoscere in motibus creditibilitatis contum, quod Lugo dicit, & nos dicimus, sufficiere ut locutionem Dei mediataem, seu ad complementum locutionis, quando ergo negant, esse locutionem Dei, vel faciunt questionem de nomine locutionis, ut notat Lugo n. 162, vel tantum retinens negant, vel sibi contradicunt. Declarat. Nam illi admittunt, motiva creditibilitatis reddere objectum dignum fidei summam: aquil nihil habens meram auctoritatem humanam, potest objectum reddere dignum fidei summam.

§. VII.

Solvitur secunda Objectio, & declaratur, quomodo Locutio Ecclesiae ex terminis apparere possit esse Locutio Dei.

129. Objecit 2. Si daretur locutio mediata, ea maximè esset Propositio Ecclesiae, sed hæc non potest esse: ergo nulla est. Probatur minor. Si Propositio Ecclesiae est locutio Dei, & ex terminis apparere esse digna creditu, quod sit locutio Dei, vel hoc convenient illi considerata ut haber auctoritatem fallibilem, vel ut per assūtiam Spiritus Sancti haber auctoritatem infallibilem: neutrum dici potest. Non primum: Sic enim fides nostra nunquam resolvetur utrum & adequate in auctoritatem infallibilem. Sed neque secundum dici potest. Nam Infallibilitas Ecclesiae non potest ulli innotescere, nisi ex revelatione Dei, quæ continetur in S. Scriptura: atque ipsa S. Scriptura non appetere immediatè ex terminis esse Verbum Dei, sed hoc creditur propter definitionem Ecclesiae; & sic committetur circulus vitiosus: nam S. Scripturam credemus propter Ecclesiae infallibilem definitionem, & hanc definitionem esse infallibilem credemus propter S. Scripturam. 2. Hoc argumentum etiam solvendum esse illis, qui volunt auctoritatem Ecclesiae esse conditionem objectivam, sine qua non crederemus, juxta celebre illud dictum S. Augustini: Scriptura non crederem, nisi me Ecclesia moveret auctoritas. Nec est opus de novo ostendere, quomodo sit in adversarios argumentum retorquendum; hoc jam suprà fecimus: nam secundum illos auctoritas Ecclesiae erit conditio ad hoc ut credam Scripturam esse Verbum Dei; & hoc erit conditio ut credam Ecclesiam esse infallibilem.

3. 2. Ecclesiam spectatam cum toto suo apparatu quem habet, & qui sensibiliter à quovis, etiam gentili, & omnis S. Scriptura ignaro, comprehendi potest, apparere ex terminis dignam creditu, quod in suis definitionibus sit infallibilis: quia Ecclesia in definitendo virtutem auctoritatem, à Deo in hunc ipsum finem instituta & collata, ut per eam nobis revelationes præterite innoescant, (definitiones enim Ecclesiae non sunt aliud, quam declarationes revelationum præteritarum) ideo hoc ipso locutio Ecclesiae appetere locutio Dei seu complementum illius. Quis autem sit ille apparatus, per quem vera Ecclesia à quavis falsa facta dignosci potest, infra dicemus.

130. Pro nunc, luber in exemplo ostendere, quomodo infallibilitas Ecclesiae Romanæ, possit alicui Gentili, qui nec Scripturam, nec Christum credit, fieri creditibilis fide divinâ, per meras revelationes mediatas, sine ullo circulo vitioso.

Imprimis ergo potest Gentili ad sensum patere, dari in mundo varios catus, agnoscentes Numen supremum, illudque diversis cultibus colentes

esse motivum, & conditio.

colentes, ita tamen inter se discrepantes, ut una alteram damnent tanquam erroneam, & Deo invi-
sam. Potest insuper Gentilis Lumine Naturæ cognoscere, esse prudenter innegabile, quod de-
beat existere aliqua Religio vera, Deoque grata.
Nempe, cum Deus sit Ens supremo cultu dignum,
& cultu utique grato, perrinebit ad ejusdem pro-
videntiam, ut existat Religio colens illum cultu
grato, & qua non erret in cultu Dei.

Vlterius potest Gentilis advertere, debito examine & instructione adhucit, solam Ecclesiam Romanam, comparatam cum ceteris omnibus factis, habere pro se plurima & gravissima argu-
menta, quibus ceteris omnibus Sectis longè præ-
fert: insuper lumine Natura cognoscere potest, dedecere infinitam Dei Sapientiam, permittere, ut Religio falsa talibus argumentis præfulget, vera autem Religio illis argumentis destitutus, sicut ab omnibus hominibus prudenter falsa re-
ligioni postponatur, & præ illa vilefacit. His cognitionibus, naturaliter comparabilibus, post-
quam Gentilis erit instrutus, solet Deus immitte-
re illuminationem, quæ judicat evidenter, di-
gnum esse, fide firmissimam credere, Deum hujus-
modi argumenta & prærogativas in Ecclesia Ro-
mana procurasse, & hominibus manifeste fecisse, ad manifestandam veram Religionem & Ecclesiam sibi gratam, adeoque saltem implicitè judicabit, Deum per horum argumentorum manifestatio-
nem sibi quoque voluisse ostendere, quænam esset
vera Religio, in qua à se quoque coli vellet, &
ad hoc credendum se obligari, ob infinitam Dei
auctoritatem.

Postquam ergo Gentilis hujusmodi illuminati-
onem cooperatur, & elicit actum supernatura-
lem fidei, Hunc cætum esse veram Ecclesiam, propter revelationem illam mediatam, jam ex-
plicatam, fit illi vltterius credibile, hanc Eccle-
siam non errare de facto circa suum fundamen-
tum, quod est Verbum Dei, cui vnicè innititur
Veritas Religionis, & cultus Deo accepti, qui
principaliter consistit & fundatur in fide vera,
nixà verâ Dei revelatione, & Verbo sibi concre-
dito. Deinde audit ab Ecclesia, hunc Codicem
ecl. Verbum Dei, & sic sit illi iterum dignum cre-
ditu, Deum per Ecclesiam sibi manifestare, quod
revelationes in illo Codice contentæ habeant il-
lum sensum & intellectum, quem ipsa Ecclesia
proponit tenendum & credendum; & hoc vel
maximè verum est de revelationibus circa esen-
tialiter constitutiva, ut scilicet omnes agnoscant
vnum caput invisibile, nempe Christum, & vi-
sibile, ejus Vicarium in terris; & huic quidem
promissam esse assentiam, ut in definiendis &
djudicandis Controversijs particularibus errare

non possit, adeoque habere auctoritatem leges
di nomine Dei, quæ jam est Infallibilitas Vnde-
salis: hanc ergo vniuersalem Infallibilitatem
credit gentilis propter revelationem Dei, com-
tam in illis prærogativis seu Notis, manifesta-
tum veram Ecclesiam, non errantem circa in-
dumentum suum, quod est Verbum Dei, ob-
Interpretationem in declaratione forme Moni-
chæ. Ecce! quomodo Infallibilitas Vnde-
salis credi posuit propter Infallibilitatem par-
ticularis Ecclesie circa intelligentiam Verbi Dei,
prout declarantis Formam & Evidentiam Ecclesie
qua Infallibilitas particularis creditur propter re-
velationem mediatam, quæ continetur in Nu-
Ecclesia.

Hoc sensu potest defendi Sententia Medie
aliorumque, resolvens fidem in auctoritate Ec-
clesie, ut gubernatam à Spiritu Sancto, & con-
dit cum nostra, ut etiam notavit Lugo sedi-
fine. Restant nunc leviores objectiones dif-
fendæ, quas objicit Hurtadus Mendoza.

§. VIII.

Expediuntur reliqua objectiones.

¶. **B**ijicies 3. Sententia nostra videtur re-
lere errorum hereticorum, refolvens fidem in auctoritate Ec-
clesie, ut gubernatam à Spiritu Sancto, & con-
dit cum nostra, ut etiam notavit Lugo sedi-
fine. Restant nunc leviores objectiones dif-
fendæ, quas objicit Hurtadus Mendoza.

¶. Si error hereticorum eum sensibili-
beret, quem objectio illi tribuit, facillimum
est hereticis, se ab omni Hæresi Nota libera-
posse enim in sua opinione hoc solidum
re, & dicere, Spiritum privatum non habet
rationem locutionis & motivi, sed rationem con-
ditionis applicantis revelationem praeterea.
Quin immò ex ipso Lutherò videtur clare col-
li posse, quod ipsum tempore communis facti
fidelium fuerit, Deum per Ecclesiam singulis
qui. Cùm enim Lutherus necdum vellere neg-
ire Infallibilitatem Ecclesie, hujus rationem re-
didit: quia Ecclesia est os Dei: neque propter
hoc reprehensionem meruit, sed laudem
bet Lutherus Tomo 7. VVittebergico fol. 14
edito Anno 1554, apud Joan. Luffi. Marissim,
inquit, Verbum Dei, Veritatemque, & nulam ore-
rem mendacium debet docere Ecclesia. & qui pos-
sunt aliud? cùm os Dei sit os Ecclesie, & Deus non pos-
sunt, ita nec Ecclesia. Tam prouol ergo ab
hereticorum Spiritu abest nostra sententia, quia
prouol abest S. Paulus, disertè pronuntians, no-
minem posse credere Deo, nisi Deum audire lo-
quentem: non posse autem Deum loquen-
tis audiri (vía ordinariâ) nisi mediâ prædicacione.
Ad Rom. 10. Quomodo, inquit, credent ei, &c.

licet Deo) quem non audierunt: quomodo autem audiunt (Deum) sine prædicante? Hæreticorum itaque error in eo consistit, quod volebant, vnumquemque credere privato Spiritui interno, quidquid exteriori prædicaret Ecclesia: nostra sententia è diametro oppositum docet, ut patet. Utrum autem haec obiectio magis premet illos, qui internum quoddam discerniculum ponunt, quo rufius certificetur de Veritate propositionis parochi, (prout illis objicit Comptonus) viderint illi; mea non interest pro illis respondere, à quibus tam procul absum, quām esse possum ab opinione quacunque tolerata.

132. Obiectio 4. Si Parochi loqualetur Verbum Dei, sequeretur, quod Deus assisteret parochio sicut tunc Ecclesia. *¶* Negando sequelam, vel distinguendo. Si parochi loqualetur Verbum Dei adquatè, & ex prædicato intrinsecò, concedo sequelam, (nam tunc haberet se sicutem Prophetæ) si tantum est complementum illius, & per denominationem extrinsecam, provenientem ex omnibus illis, per qua locutio Dei præterita pervenit ad parochi notitiam, nego sequelam, vel subdistinguo: assisteret Deus parochio ut parochio, & ut loquenti locutione derivata à revelatione præterita, concedo sequelam, (nam sic includit assisteriam exhibitam Ecclesia) specificativè accipiendo parochum & sermonem illius, nego sequelam: Nam licet parochus non posuit loqui falsum, quando revera loquitur nomine Dei, hoc est, eo modo quo Ecclesia vult eum loqui, potest tamen simpliciter loqui falsum, & exteriori simulare acsi loqueretur nomine Dei, & tamen non loqui nomine Dei, hoc est, non loqui dependenter à revelatione præterita. Sicut si Prætor fingeret aliquid editum Principis, tunc revera non loqueretur nomine Principis, quia tale editum non descenderet ex voluntate Principis.

133. Obiectio 5. Si audiam ab aliquo, in Ecclesia credi Mysterium Incarnationis, potest ille mihi reddere mysterium credibile, licet ille ipse Incarnationem non credit: atqui talis viri que non loquitur nomine Dei, nec proponit objectum ex parte Dei: ergo ad credendum non requiritur, ut objectum proponatur ex parte Dei. *¶* Cum Lugone n. 137. Negando minorem. Nam omne illud proponitur ex parte & nomine Dei, cuius notitia, quæ mihi per hunc nuntium venit; ora & derivata est ex prima revelatione Dei: Deus enim revelat Incarnationem eâ intentione, ut ad me per hominum ministerium perveniet. Quotiescumque ergo illa revelatione præterita obiectivè influit in notitiam quæ ad me venit, proponitur objectum ex parte Dei. Econtra si non influit, non proponitur ex parte Dei, & ideo non potest in tali casu elici actus fidei; v.g. si parochus animo decipiendi proponeret aliquem articulum, putans eum nuspiam esse revelationem, qui tamen revera sit revelatus, tali casu revelatione præterita non influeret in locutionem

illius parochi, & ideo non fundaret actum fidei, ut docet Lugo n. 136.

134. Obiectio 6. Vel resolvitur fides ultimè in revelationem mediatam ut mediatam reduplicativè, vel in eam solum specificativè sumptam: neutrum dici potest. Non primum: quia revelatione mediatà quā talis, includit intrinsecè etiam revelationem immediatam seu præteritam: ergo jam resolvetur quā immediatè & ultimè in revelationem præteritam, quæ tamen non est immediatè nota. Non secundum dici potest, quia revelatione mediatà specificativè sumpta, est merum Testimonium humanum. *¶* Hoc argumentum esse sophisma, & habere instantiam manifestam in promulgatione editi Cæsarei, facta per Prætorem, item in contractu facto per procuratorem nomine sui principalis: per hos autem loqui Cæsarem & Mandantem seu principalem certum est. Jam vero procedit argumentum. Vel vox Prætoris & Mandatarij accipitur reduplicativè, vel specificativè, quando movet subditos ad obedientiam, vel alterum ad contrahendum. Non primum; sic enim includit primam promulgationem factam in Curia Cæsaris, & mandatum factum à principali, quæ tamen non percipiuntur à subditis & à contrahentibus. Non secundum: sic enim vox prætoris aut mandatarij, est vox privati hominis, & suo nomine prolatæ. Ad obiectum ergo Respondetur directè, Fidem resolvi in revelationem mediatam quā talem Radicaliter, non vero quā formaliter, seu, quatenus est denominatio defumpta à revelatione præterita. Porro revelatione mediatà quā talis, Radicaliter, constituitur per totum illum apparatus, per quem immediatè perceptum fit audiencibus credibile, Sermonem parochi esse derivatum, & descendere à revelatione præterita. Idem dicendum de locutione Ecclesia. Quando ergo hujusmodi locutio nobis ita proponitur, ut fiat, credibile, eam descendere à revelatione immediatà, & præterita, adeoque ut habens credibilem connexionem cum illa, jam non concipitur ut aliquid pure Humanum, sed ut connexum cum aliquo divino. Hanc doctrinam breviter complexus est S. Thomas in 3. diff. 23. q. 2. a. 2. quæst. 2. ad. 3. his verbis. Ad tertium (quomodo nemper per actum fidei discernatur fidelis ab infidelis) dicendum, quod fidelis credit homini, non in quantum homo, sed in quantum Deus in eo loquitur, quod ex certis experimentis colligere potest: infidelis vero non credit Deo in homine loquenti.

135. Objic. 7. Ad hoc ut parochus loquatur tanquam Minister & Nuntius Dei, debet habere intentionem loquendi ut Nuntius Dei: atqui haec intentio non est necessaria ad hoc, ut ex propositione parochi nascatur in audiencibus obligatio credendi: ergo nec est necessarium, ut parochus loquatur tanquam Nuntius DEI. *¶* Negando majorem. Neque enim accipitur officium ministri aut internuntij in eo rigore, quo accipitur in materia de Contractibus aut

Sacramentis, vbi agitur de valore contractus, quo alius tanquam principalis per ministrum, non suo, sed nomine ipsius principalis operante, obligatur, aut operari censetur; sed accipitur in latiore significatione, prout quis concurrit ad propagandam aliquam veritatem ex intentione ipsius principalis. Exemplum aptissimum est propagatio legis humanæ: nam ex communi stylo leges humanæ latæ v. g. pro toto imperio, aut Ecclesia, non statim obligant, quando in curia promulgantur, vt probabo in tract. de Legibus: sed primum post certos menses, intra quos moraliter possibile est, eam ad notitiam omnium pervenire. Quando ergo hujusmodi legis promulgatio ad aures alicuius pervenit intra vel post illos menses, quomodo cuncte id innotuerit, etiam absque interventu vii illius publici ministri, elapsa termino obligatur lege. Sic se res habet in propagatione revelationis præterita. Verum quidem est, quod regulariter loquendo, rustici non tenentur credere parocho, nisi quando illis loquitur ex officio: nihilominus tamen, si alicui etiam in familiari & privato sermone mysterium explicaret, posset adhuc rustico reddi credibile mysterium, si in tali persona attenderet doctrinam, sinceritatem, veracitatem, vita integritatem, Zelum animatum, & similia experimenta, de quibus paulò ante locutus est S. Thomas. Vno verbo, tunc respectu rustici sufficiens loquitur parochus, vel etiam alias, nomine Dei, quando ex circumstantijs rustico fit prudenter credibile, loquelam talis hominis esse conformem revelationi præterita, aut sensu Ecclesiæ, sive hoc dicat ex Cathedra, sive alio modo. Doctrinam hanc agnovit celebris Scripturæ Interpres P. Alphonsus Salmeron, Vniuersitatis nostræ Ingolstadianæ ornamenntum disp. 33, in ep. ad Rom. in cap. 10. super illa verba S. Pauli: *Quomodo credent ei, quem non audierunt?* ex quibus verbis infert, nos verè Christum audire, quando Christi prædicatorem audimus, testante id ipso Christo: *qui vos audit, me audit.*

Et hæc de Resolutione fidei in genere. nam, vt jam semel, iterumque monui, de resolutione fidei simplicium, & qui motiva vñiversalia credibilitatis, quæ habet tota Ecclesia, non possunt penetrare, est specialis difficultas, de qua agemus infra.

CONTROVERSIA VI.

Vtrum Habitus Fidei nostræ posset influere in actum Fidei nixum revelatione privatæ.

136. **R**evelatio divina dividitur in publicam & privatam. Publica est, quæ pertinet ad totam Ecclesiam, quatenus veratur circa articulos, qui toti Ecclesiæ credendi proponuntur. Revelatio privata est, quæ fit alicui personæ privatæ,

proponens aliquid non propositum auctoritatem Ecclesiæ, vt, si alicui revelarere futurum est. Quæritur ergo, an noster habitus fidci posset influere in actum, quo alicuius obiecto ob revelationem privatam.

Prima sententia negat. Ita Cajetanus, Sotus, Canus, Bannez, alijque Thomistæ, qui sequitur P. Valentia. Altera affirmat. Quæqua,

DICO, eum, cui privata revelatione posse elicere actum fidei nostræ circa illam revelationem & objectum illius. Probatur. 1. Con: Trid. sess. 6. c. 12. vbi quidem dicitur nihil de hoc puncto definitur, tacite tamen visetur supponi, dum ait: non nisi ex speciali revelatione sciri posse, quos Deus elegerit. Eudem Catherinus, Thomista, testis oculatus, dicit, hanc sententiam, quam noster P. Lann contra Sotum in Tridentino acriter proponerat, communi Patrum approbatione fuisse diffitam. Probatur 2. Ratione. Defacto minus hujusmodi revelationes factæ, & cum remissione creditæ sunt, vt patet in antiquis Patrum & Patriarchis, & etiam in personis novi menti, vt constat ex vita S. Brigitta, S. Francis Romanæ, & aliorum. Vel ergo hi credidissent per habitum nostræ fidei infusæ, vel per alium omnino rationis: si primum, habentur: secundum verò irrationabiliter dicitur nam hoc quod est, revelationem esse patens vel publicam, non variat tote genere modis tendendi, aut obligationem credendi, nec obiectum formale, seu motivum, & in hoc non nisi differentia materialis: ergo ex nullo fundamento probatur esse diversa rationis.

137. Objiciunt 1. S. Thomam. p. q. 12. 8. ad 2. dicentem, quod fides innitat revelationi factæ Apofolos & Prophetis, non verò ratione alij factæ. R. Merito hoc dicere S. Thomam, quia revelationes alij factæ non destinatur ad nos ex intentione Dei, cum non finibus ad totam Ecclesiam pertinentibus.

Objiciunt 2. S. Scripturam ad Eph. 3. vbi dicitur, nostram fidem esse superadditum supra fundamentum Apofolorum & Prophetarum. R. Apostolum velle dicere, quod ad fidem, que tanquam ad salutem necessariam nobis exigitur, non requiratur privata revelationem non pertinentium ad totam Ecclesiam, sed illius quæ fundatur in doctrina Apofolorum & Prophetarum.

138. Objiciunt 3. Ex nostra doctrina, qui videtur, quod qui discredenter revelationem privatæ, sicut discredidit Zacharias Sacerdos, quod inquam, talis esset haeticus, & incurrit erroris ac peinas haeticis impositas. R. Negat sequelam, quia nomine *haeticorum*, intelliguntur contumaces contra definitionem Ecclesiæ. Nihilominus talis peccaret peccato Infidelitatis & perderer habitum fidei, vt docet Lugo n. 243.